

УДК 330.34

Топалов Р.М., аспірант

Луцький національний технічний університет

topalov.roman.jdev@gmail.com

Topalov R. Postgraduate,

Lutsk National Technical University

topalov.roman.jdev@gmail.com

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ: СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

У статті проведено дослідження сутнісної характеристики поняття «цифрова трансформація бізнесу». Здійснено огляд літератури поняття «цифрова трансформація». Проведені дослідження дозволили розглядати цифрову трансформацію як кардинальну перебудову бізнесу із орієнтацією на сучасні інформаційні технології; як активне запровадження інформаційних технологій в усі бізнес-процеси суб'єктів господарювання; як зміну стратегічного мислення як у топ-менеджменту бізнесу, так і на всіх рівнях управління компанією, усунення «опору змінам»; як створення нової цифрової концепції розвитку бізнесу. Представлено авторське бачення поняття цифрової трансформації бізнесу як модифікацію усіх бізнес-процесів суб'єктів господарювання, яка відбувається на основі впровадження інформаційних технологій, які видозмінюють концепцію його розвитку та масштабування, і таким чином, забезпечують конкурентоспроможність у національному та глобальному просторах. Запропоновано напрями цифрової трансформації бізнесу такі як ресурси, бізнес-процеси, напрями діяльності, організаційна структура управління, культура та концепція діяльності. Обґрунтовано принципи цифрової трансформації бізнесу, якими є: безпечність оцифрування бізнес-процесів, відкритість, доступність, суверенітет, ефективність.

Ключові слова: бізнес, цифрова трансформація, суб'єкти господарювання, інформаційні технології, бізнес-процеси, концепція, інформаційна мережа.

DIGITAL BUSINESS TRANSFORMATION: ESSENCE AND CHARACTERISTICS

The article studies the essential characteristics of the concept of "digital business transformation". A literature review of the concept of "digital transformation" was conducted. The conducted studies allowed us to consider digital transformation as a radical restructuring of business with an orientation towards modern information technologies; as the active introduction of information technologies into all business processes of business entities; as a change in strategic thinking both in top management of the business and at all levels of company

management, eliminating "resistance to change"; as the creation of a new digital concept of business development. The author's vision of the concept of digital business transformation is presented as a modification of all business processes of business entities, which occurs on the basis of the introduction of information technologies that modify the concept of its development and scaling, and thus ensure competitiveness in the national and global spaces. The directions of digital business transformation are proposed, such as resources (fixed capital, working capital, finance, personnel, etc.), business processes (supply, production, warehousing, transportation, sales, etc.), areas of activity (production, marketing, innovation, financial, foreign trade, etc.), organizational management structure (levels and links of management), culture and concept of activity (corporate culture, business philosophy, etc.). The principles of digital business transformation are substantiated, which are: security of business process digitization, openness, accessibility, sovereignty, efficiency.

Keywords: business, digital transformation, business entities, information technologies, business processes, concept, information network

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

Інтенсифікація бізнес-процесів зумовлює появу трансформаційних змін усіх економічних явищ, які піддаються впливу глобалізаційних чинників. Одним із таких чинників є діджиталізація, яка видозмінює бізнес-процеси, формує інноваційну активність суб'єктів підприємництва та визначає рівень їх конкурентоспроможності. Україна, яка задекларувала себе як країну здійснення цифрових трансформацій актуалізує необхідність дослідження проблем цифровізації бізнесу, запровадження цифрових бізнес-моделей як інструментів забезпечення її конкурентоспроможності у національному та глобальному просторах.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Нині ведуться активні дискусії з приводу сутності, підходів та методів оцінки цифрових трансформацій бізнесу, інструментів цифрової трансформації тощо. Серед таких досліджень варто виділити наукові праці Воржакової Ю., Дергачової Г., Куйбіди В., Кульчицького О., Ломаки С., Панасюк О., Тимошенко О., Яковенко Я. та ін. Водночас, досі ведуться дискусії щодо обґрунтування змісту, напрямів та інструментів цифрової трансформації бізнесу.

Цілі статті. Метою досліджень є удосконалення понятійно-термінологічного апарату, який характеризує цифрову

трансформацію бізнесу, а також виокремлення змістових характеристик його сутності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розглянемо окремі думки щодо змісту поняття «цифрова трансформація», які наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Підходи до змісту поняття «цифрова трансформація»

Автор	Сутність поняття
Панасюк О.	«процес впровадження інноваційних технологій у всі аспекти бізнесу, від щоденних операцій до прийняття стратегічних рішень» [1]
Дергачова Г., Колешня Я.	«використання даних та цифрових технологій для створення нових або зміни існуючих видів діяльності; сукупність економічних та соціальних ефектів у результаті цифровізації; прояв якісних, революційних змін, що полягають не тільки у окремих цифрових перетвореннях, а й у принциповій зміні структури економіки, у перенесенні центрів створення доданої вартості у сфері вибудовування цифрових ресурсів та наскрізних цифрових процесів» [2]
Яковенко Я., Білик М., Сербін Р., Чумакова А.	«спосіб, яким компанія створює цінність для клієнтів і одержує від цього прибуток» [3]
Ломака С., Гдуля В.	«впровадження сучасних технологій в бізнес-процеси підприємства. Цей підхід має на увазі не тільки установку сучасного обладнання або програмного забезпечення, але і фундаментальні зміни в підходах до управління, корпоративної культури, зовнішніх комунікаціях» [4]
Тимошенко О.	«перехід процесів і технологій компанії на більш сучасні та ефективні рішення» [5]
Куйбіда В., Карпенко О., Наместнік В.	«спричинені використанням цифрових технологій зміни в природі людини, її мисленні, життєдіяльності та управлінні» [6]
Струтинська І.	«перехід на цифрові технології, орієнтованість на користувача. Поява нових інструментів взаємодії з клієнтом, таких як чат-боти, термінали самообслуговування або онлайн-кабінети, що змінює споживчу поведінку» [7]
Нікітін Ю., Кульчицький О.	«процес переходу до нових способів діяльності підприємства шляхом впровадження цифрових технологій та цифрових сервісів, що базується на стратегічному партнерстві всіх зацікавлених сторін та одночасної розробки програмного забезпечення, цифрової трансформації та оцінки рівня цифрової трансформації підприємства» [8]

Продовження таблиці 1

1	2
David Terrar	«процес переходу до нових способів роботи і мислення з використанням цифрових, соціальних, мобільних і нових технологій та включає зміну мислення керівництва, заохочення інновацій і нових бізнес-моделей, оцифровку активів і ширше використання технологій для поліпшення досвіду співробітників» [9]
Hewlett Packard	«процес інтеграції цифрових технологій в усі аспекти бізнесу, що вимагає фундаментальних змін в технології, культурі, операціях і надання цінності» [10]
Воржакова Ю., Хлебінська О.	«процес переходу на новий рівень ведення бізнесу, зі зміною моделей функціонування, управління і бізнес процесів, з використанням сучасних цифрових технологій, в усіх сферах діяльності» [11]
Авторський підхід	модифікація усіх бізнес-процесів суб'єктів господарювання, яка відбувається на основі впровадження інформаційних технологій, які видозмінюють концепцію його розвитку та масштабування, і таким чином, забезпечують конкурентоспроможність у національному та глобальному просторах

Наведені підходи дають можливість зробити висновок, що цифрова трансформація у загальному розумінні трактується як процес переходу бізнесу на інноваційні продукти із використанням сучасних інформаційних технологій. Такі технології спроможні у максимально короткий період часу масштабувати бізнес та інтегруватися у глобальну цифрову мережу.

Огляд існуючих підходів до поняття цифрової трансформації, дозволяє розглядати бізнес з таких позицій:

- як кардинальну перебудову бізнесу із орієнтацією на сучасні інформаційні технології;
- як активне запровадження інформаційних технологій в усі бізнес-процеси суб'єктів господарювання;
- як зміна стратегічного мислення як у топ-менеджменту бізнесу, так і на всіх рівнях управління компанією, усунення «опору змінам»;
- як створення нової цифрової концепції розвитку бізнесу.

У подальших дослідженнях будемо виходити із того, що цифрова трансформація бізнесу це модифікація усіх бізнес-процесів суб'єктів господарювання, яка відбувається на основі впровадження інформаційних технологій, які видозмінюють концепцію його розвитку та масштабування, і таким чином, забезпечують конкурентоспроможність у національному та глобальному просторах.

Можна виокремити такі напрями цифрової трансформації бізнесу як ресурси (основний капітал, оборотний капітал, фінанси, персонал тощо), бізнес-процеси (постачання, виробництво, складування, транспортування, збут і т.д.), напрями діяльності (виробнича, маркетингова, інноваційна, фінансова, зовнішньоекономічна тощо), організаційна структура управління (рівні та ланки управління), культура та концепція діяльності (корпоративна культура, філософія бізнесу тощо) (рис.1).

Проникнення цифрової трансформації бізнесу за усіма напрямками дозволить забезпечити активний поступ суб'єкта господарювання, масштабуватися у національному та глобальному середовищах, сформувати та розвинути конкурентні переваги та вибудувати власну цифрову бізнес-модель розвитку.

Рис.1. Напрями цифрової трансформації бізнесу

Успішна цифрова трансформація бізнесу передбачає дотримання наступних принципів:

- безпечність оцифрування бізнес-процесів – передбачає захист даних від неправомірного використання, стороннього втручання, збереження даних;

- відкритість – створення мережі взаємодії різних груп стейкхолдерів щодо обміну інформацією, забезпечення електронної комерції тощо;

- доступність – передбачає вільний доступ до інформації (окрім інформації, що містить комерційну таємницю);

- суверенітет – отримання незалежності у пошуку інформації, її обробки, аналізу, синтезу тощо;

- ефективність – отримання позитивного (або синергетичного) ефекту від процесів цифрової трансформації, де отримана економічна вигода значно перевищує витрати на її здійснення.

Висновки. Таким чином, процеси цифрової трансформації бізнесу здатні суттєво перебудувати бізнес, освоїти та активно впроваджувати різні види інформаційних технологій, забезпечити новий рівень розвитку бізнесу, інтегруватися у національну та світову інформаційну мережу.

Список бібліографічного опису

1.Панасюк О.О. Цифрова трансформація бізнесу. URL: <chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcgclclefindmkaj/https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/144-1.pdf>.

2.Дергачова Г. М., Колешня Я. О. Цифрова трансформація бізнесу: сутність, ознаки, вимоги та технології. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2020. № 17. С. 280–290.

3.Яковенко Я.Ю., Білик М.Ю., Сербін Р.А., Чумакова А.Г. Цифрова трансформація і нові бізнес-моделі. Держава та регіони. №3 (126). 2022. URL: chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcgclclefindmkaj/http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/3_2022/18.pdf.

4.Ломака С., Гдуля В. Умови цифровий трансформції і складові успіху. URL: <https://www.terrasoft.ua/page/ru/digital-transformation#mainbanner>.

5.Тимошенко О. Цифрова трансформація бізнесу. URL: <https://techexpert.ua/digital-transformationof-business/>.

6. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. Вісник НАДУ при Президентові України 2018. Вип. 1. С. 5-10. URL: http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/974f8478_cfe8_4d31971b_d5116efff458.pdf.

7. Струтинська І.В. Дефініції поняття «цифрова трансформація». Науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії». 2019. Вип. 48 2. С. 91-96. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/48_2_2019/19.pdf.

8. Нікітін Ю.О., Кульчицький О.І. Цифрова парадигма як основа визначень: цифровий бізнес, цифрове підприємство, цифрова трансформація. Маркетинг і цифрові технології. 2019. Т. 3. № 4. С. 77-87. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewBy FileId/907558.pdf>.

9. David Terrar (2015) What is Digital Transformation? URL: <http://www.theagileelephant.com/what-is-digital-transformation>.

10. Hewlett Packard Enterprise. Digital transformation definition. URL: <https://www.hpe.com/us/en/what-is/digital-transformation.html>.

11. Ю. П. Воржакова, О. І. Хлебінська Сутність цифрової трансформації з різних позицій підприємців та науковців. Економіка та держава. №9. 2021. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgklclefindmkaj/http://www.economy.in.ua/pdf/9_2021/19.pdf.

References

1. Panasiuk, O. (2022). Digital transformation of business. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgklclefindmkaj/https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/12/144-1.pdf>.

2. Dergachova, G. and Koleshnya, Y. (2020). Digital transformation of business: essence, features, requirements and technologies. Economic Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". № 17. P. 280-290.

3. Yakovenko, Y., Bilyk, M., Serbin, R., and Chumakova A. (2022) Digital transformation and new business models. State and regions. No. 3 (126). URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgklclefindmkaj/http://www.economy.stateandregions.zp.ua/journal/2022/3_2022/18.pdf.

4. Lomaka, S., and Gdulya V. Conditions of digital transformation and components of success. URL: <https://www.terrasoft.ua/page/ru/digital-transformation#mainbanner>.

5. Tymoshenko O. Digital transformation of business. URL: <https://techexpert.ua/digital-transformation-of-business/>.

6. Kuybida, V., Karpenko, O., and Namestnik V. (2018). Digital governance in Ukraine: basic definitions of the conceptual and categorical apparatus. Bulletin of the Academy of Public Administration under the President of Ukraine Issue 1. P. 5-10. URL: http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/974f8478_cfe8_4d31971b_d5116efff458.pdf.

7. Strutyńska, I. (2019). Definitions of the concept of "digital transformation".

Scientific and practical journal "Black Sea Economic Studies". Issue 48 2. P. 91-96. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/48_2_2019/19.pdf.

8. Nikitin, Y., and Kulchytskyi O. (2019). Digital paradigm as a basis for definitions: digital business, digital enterprise, digital transformation. Marketing and digital technologies. Vol. 3. No. 4. P. 77-87. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewBy FileId/907558.pdf>.

9. David Terrar (2015) What is Digital Transformation? URL: <http://www.theagileelephant.com/what isdigital transformation>.

10. Hewlett Packard Enterprise. Digital transformation definition. URL: <https://www.hpe.com/us/en/what is/ digital transformation.html>.

11. Vorzhakova, Y., and Khlebynska, O. (2021) The essence of digital transformation from different positions of entrepreneurs and scientists. Economy and State. No. 9. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/http://www.economy.in.ua/pdf/9_2021/19.pdf.